

De toekomst van het rechtswetenschappelijke onderwijs

Recht in context

Dave van Toor¹

Het eerder dit jaar in het *NJB* gepubliceerde pleidooi voor meer aandacht in het juridisch onderwijs voor kritische reflectie op het positieve recht vanuit andere wetenschapsgebieden is sympathiek en noodzakelijk. Integratie van dit analyseniveau in bestaande cursussen zou echter teveel vergen van de docenten. De grenzen tussen opleidingen zouden moeten vervagen, zodat studenten *minors* kunnen volgen of duaal of parallel twee programma's kunnen volgen. Zo kan de student de benodigde kennis om kritisch te kunnen reflecteren bij de bron gaan halen.

1. Inleiding

Onlangs verscheen in het *NJB* een artikel van Van Klink, De Vries & Bleeker, waarin een toekomstvisie op het rechtswetenschappelijke onderwijs werd gepresenteerd.² Een ontzettend belangrijk thema, want de vorm en de inhoud van het juridische onderwijs bepaalt voor een groot gedeelte op welke wijze juristen op de arbeidsmarkt worden 'afgeleverd'. Het verwondert dat hierover zelden in de Nederlandstalige juridische tijdschriften wordt geschreven. Om een zeer korte vergelijking met Duitsland te maken: daar is een tijdschrift op de markt dat zich *enkel* bezighoudt met didactische onderwerpen in het juridische onderwijs³ en uitgeverij Nomos geeft een serie uit onder de naam *Schriften zur rechtswissenschaftlichen Didaktik*.⁴ Beide – een eigen tijdschrift en een speciale rechtsdidactische serie – zijn voor het rechtswetenschappelijke onderwijs in Nederland nog een brug te ver, maar hopelijk laait de discussie over de toekomst van het onderwijs naar aanleiding van het bovengenoemde artikel op. Ik neem het artikel graag tot aanzet om over de toekomst van het juridische onderwijs te discussiëren (en daar andere wetenschappelijke docenten daartoe uit).

De problematiek die zowel in het artikel van Van Klink, De Vries & Bleeker als in dit artikel centraal staat, is hoe de juridische wetenschappelijke opleiding om moet gaan/in moet spelen op de technologisering en digitalisering van de samenleving. Algoritmes kunnen inmiddels

rechterlijke uitspraken voorspellen: de auteurs berichten een correcte voorspelling van EHRM uitspraken van 79%.⁵ Daarnaast zijn er op het internet tal van voorbeelden van standaardcontracten te vinden. De digitalisering van de samenleving en de ontwikkeling van tekstanalyserende artificiële intelligentie bieden uitdagingen aan de jurist van morgen, omdat computers bepaalde werkzaamheden over (kunnen) nemen tegen geringere kosten. De jurist verliest dus (in de toekomst) een stuk van zijn werkveld aan computers. Om de positie van de jurist van morgen te versterken in het licht van de voornoemde ontwikkelingen is verandering van het juridische onderwijs onontbeerlijk. Bepaalde aspecten van het juridische werk kunnen door een computer worden overgenomen, en dat betekent dat de focus van de opleiding moet komen te liggen op aspecten van het werk dat (nog) door de mens zal worden verricht.

2. De jurist van morgen

Juridische analyses vinden op vier niveaus plaats.⁶ Van Klink, De Vries & Bleeker beschrijven dat het juridische onderwijs vooral bestaat uit 1. het bespreken van incidenten en 2. het structureren van de rechtsvraag, die de eerste twee niveaus van het bestuderen van het recht worden genoemd.⁷ Bij incidenten staat een casus centraal, waaruit studenten ten eerste een rechtsvraag moeten distilleren en die ten tweede moeten oplossen aan de hand van het

positieve recht. Het tweede niveau (het structureren) betreft het plaatsen van het incident in een breder perspectief, bijvoorbeeld de systematiek en/of dogmatiek van een rechtsgebied. Het derde en vierde niveau, respectievelijk 3. het bestuderen van het systeem en 4. het bestuderen van het recht in context, verdienen meer aandacht in het juridische onderwijs volgens de auteurs.⁸ Daarbij gaat het bij het derde niveau om het bestuderen van het

Om de positie van de jurist van morgen te versterken is verandering van het juridische onderwijs onontbeerlijk

rechtssysteem, bijvoorbeeld hoe dat is opgebouwd en hoe met spanningen tussen beginselen en uitgangspunten moet worden omgegaan. Bij het vierde niveau moet het recht in de context van de sociale omgeving en andere vakgebieden, zoals de politiek en economie, worden geproblematiseerd. In die laatste categorie – het recht in context – zou ook de rechts(cultuur)vergelijking kunnen worden geplaatst, want ook die analyse levert waardevolle inzichten op over het 'eigen' rechtssysteem. De jurist van morgen is volgens de auteurs beter voorbereid op de arbeidsmarkt wanneer hij op alle niveaus het recht leert te analyseren. Idealiter worden deze analyse-niveaus volgens de auteurs niet in meta-juridische vakken opgenomen, maar geïntegreerd in de vakken in het bestaande curriculum.

2.1. De meerwaarde van de jurist van morgen ten opzichte van de computer van morgen

De beschrijving van bestudering van het recht in analyse-niveaus is een handige *tool* om het juridische onderwijs onder de loep te nemen, mede in het licht van de toekomstbestendigheid van het juridische werk. De eerste twee niveaus kunnen op dit moment al door algoritmes worden uitgevoerd: analyse van de feiten van een casus hebben de grootste voorspellende waarde voor het rechterlijke oordeel.⁹ Originële en overtuigende argumentatie

en presentatie – vergelijk 'computer says no' uit de TV-serie *Little Britain* – en de analyse van nieuwe problemen – een andere belangrijke voorspellende factor voor het rechterlijke oordeel is namelijk de *topical content*¹⁰ – zijn, en blijven mogelijk, een brug te ver voor algoritmes. Daarom zijn het derde en vierde niveau essentiële onderdelen van het rechtswetenschappelijke onderwijs. Hiermee kan de jurist van morgen nieuwe vraagstukken adequaat oplossen en op een overtuigende manier zijn argumenten voordragen. Overigens maakt het 'computer says no'-voorbeeld – waarbij bankmedewerker Carol als reactie op een vraag van een klant en het invoeren van de vraag in de computer altijd antwoordt dat de computer nee 'zegt' – ook duidelijk dat een computer geen gespreksvaardigheden bezit. Juristen zijn vaak conflictmanagers, en goede gespreksvaardigheden zijn daarom een onmisbare *tool*. De juridische opleiding moet derhalve niet alleen vorm worden gegeven door juridische en meta-juridische vakken die kritische reflectie op het recht toelaten, maar ook communicatieve trainingen en presentatie-, en argumentatietrainingen. Dat zijn de gebieden waar de mens unieke vaardigheden kan bezitten die een computer op dit moment niet kan beheersen.

Maar niet te ontkennen valt dat het kunnen toepassen van correcte kennis over het positieve recht een noodzakelijke voorwaarde voor kritische reflectie op het recht is (maar een onvoldoende voorwaarde om meerwaarde hebben ten opzichte van de computer van morgen). Tevens is het voor de overgrote meerderheid van de opgeleide juristen (nu nog) de dagelijkse kost. Een rechter is vooral bezig met 'incidenten', en niet met de discussie hoe het recht eruit kan of moet zien. (Al besef ik me terdege dat ook bij incidenten nieuwe of andere inzichten relevant (kunnen) zijn, in de meerderheid van de gevallen is dat echter niet zo.) Wat ik hiermee vooral wil aangeven, is dat niet alleen het doel van het onderwijs de vorm en de inhoud van de vakken moet bepalen, maar ook wat de dagelijkse praktijk nu en in de komende jaren vraagt. De vraag is waar de balans tussen het positieve recht (het eerste en tweede niveau) en de kritische reflectie (het derde en vierde niveau) moet komen te liggen, en hoe het onderwijs moet worden vormgegeven.

2.2. Kritische reflectie op het recht: verweving in het bestaande curriculum?

Die balans moet volgens Van Klink, De Vries & Bleeker worden gevonden door de kritische reflectie gelijktijdig

Auteur

1. D.A.G. van Toor PhD LLM LLB BSc is verbonden als wetenschappelijk medewerker Strafrecht (procesrecht) & Criminologie aan de Universiteit Bielefeld. Hij studeerde Rechten (LLM/LLB) en Psychologie (BSc) aan de Radboud Universiteit Nijmegen, en hij promoveerde aldaar op een proefschrift over het gebruik van hersenonderzoek in het strafprocesrecht.

Noten

2. B. van Klink, B. de Vries & T. Bleeker,

'Recht in context', *NJB* 2017/772, afl. 14, p. 916-922.

3. Het *Zeitschrift für Didaktik der Rechtswissenschaft* (ZDRW).

4. Natuurlijk ben ik mij terdege bewust van de grootte van de markt, op ongeveer 40 universiteiten wordt Rechtsgeleerdheid als studie aangeboden.

5. N. Aletras, D. Tsarapatsanis, D. Preotj iuc-Pietro & V. Lamos, 'Predicting judicial decisions of the European Court of Human Rights: a Natural Language Processing perspective', *PeerJ Computer Science* 2016,

2:e93 <https://doi.org/10.7717/peerj-cs.93>.

6. B. van Klink, B. de Vries & T. Bleeker, 'Recht in context', *NJB* 2017/772, afl. 14, p. 917-920.

7. B. van Klink, B. de Vries & T. Bleeker, 'Recht in context', *NJB* 2017/772, afl. 14, p. 917.

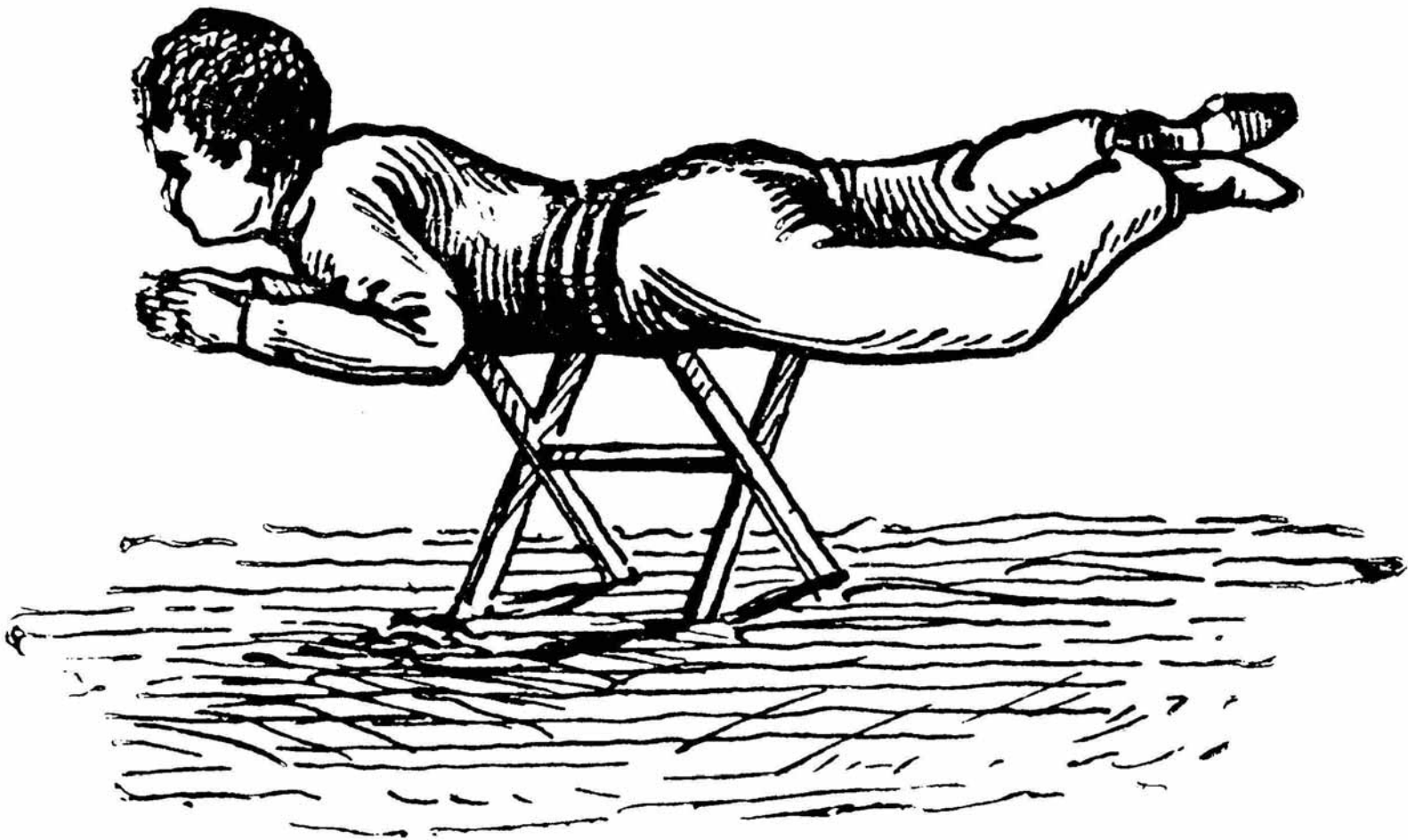
8. B. van Klink, B. de Vries & T. Bleeker, 'Recht in context', *NJB* 2017/772, afl. 14, p. 917-920, 922.

9. N. Aletras, D. Tsarapatsanis, D. Preotj iuc-Pietro & V. Lamos, 'Predicting judicial decisions of the European Court of Human

Rights: a Natural Language Processing

perspective', *PeerJ Computer Science* 2016, 2:e93 <https://doi.org/10.7717/peerj-cs.93>.

10. N. Aletras, D. Tsarapatsanis, D. Preotj iuc-Pietro & V. Lamos, 'Predicting judicial decisions of the European Court of Human Rights: a Natural Language Processing perspective', *PeerJ Computer Science* 2016, 2:e93 <https://doi.org/10.7717/peerj-cs.93>.

met het positieve recht in het al bestaande curriculum aan te bieden, in alternatieve en activerende werkvormen. Hiermee wordt volgens mij het onmogelijke verlangd van het docentencorps (en eigenlijk moet er dus eerst een nieuw docentencorps worden opgeleid dat uit de voeten kan met de toekomstige juridische opleiding). Dit klinkt oneerbiedig, en vergt alleen daarom al een gedegen uitleg. Daarbij wordt 'de confrontatie in het strafprocesrecht' als voorbeeld genomen.

Vanuit het positieve recht moet de student onder meer worden uitgelegd wat de confrontatiemethode behelst, welke rechten en verplichtingen een getuige heeft en dat een (in een proces-verbaal opgetekende) getuigenverklaring een wettig bewijsmiddel is. Dit kan worden gedaan aan de hand van een casus. Op het tweede niveau (structuren) moet de casus in 'systeemperspectieven' worden geplaatst. Bij de getuigenconfrontatie moeten de volgende structuren aan de student worden aangeboden: 1. de confrontatiemethode maakt onderdeel uit van het arsenaal aan *opsporingsmethoden* en 2. de getuigenverklaring is een van de wettige *bewijsmiddelen*. Twee aspecten van de casus kunnen derhalve in een breder juridisch perspectief worden geplaatst. Deze twee niveaus zijn gebruikelijk in het juridische onderwijs. Hiermee kunnen alle strafrecht-docenten mee uit te voeten.

Dat is anders met het derde en vierde niveau. Op het derde niveau zou moeten worden betrokken dat de confrontatiemethode een herinneringsonderzoek in de vorm van een herkenning is, waarbij aan het slachtoffer wordt

gevraagd of hij de gepresenteerde persoon bij een enkelvoudige confrontatie of een van de gepresenteerde personen bij een meervoudige confrontatie als de dader herkent. Hierbij dient in te worden gegaan op het maken en opslaan van herinneringen, dat onder meer afhankelijk is van het licht op de plaats delict. Vervolgens is ook het ophalen van herinneringen van belang om te bespreken. Het herkennen van een persoon in een *line-up* kan namelijk zijn beïnvloed door een eerdere confrontatie met de persoon.¹¹ Verder dient te worden besproken wat de invloed van de opzet van de confrontatiemethode op de betrouwbaarheid is. Zo is het essentieel of de confrontatie enkelvoudig of meervoudig, en meervoudig sequentieel of meervoudig simultaan is uitgevoerd. Op het vierde niveau (de bredere context) zou bijvoorbeeld met de student over de effectiviteit en efficiëntie van de confrontatiemethode in vergelijking met andere opsporingsmethoden kunnen worden gesproken, en hoe dit zich verhoudt met het politieke en justitiële budget. Of over de toelaatbaarheid van dezelfde methode in andere landen,¹² zodat de Nederlandse regeling kritisch tegen het licht kan worden gehouden.

Om de confrontatiemethode op het derde en vierde niveau te kunnen behandelen (nog daargelaten dat op deze manier een cursus van meerdere ECTS over 'De getuige in het strafprocesrecht' kan worden gegeven), moet de docent ten minste de psychologie van herinneringen en herkenningen beheersen en de inzet van opsporingsmethoden op een organisatorische of bedrijfskundige manier

moeten kunnen beoordelen.¹³ Dat is (veel) teveel gevraagd, daarvoor moet de docent namelijk in meerdere vakgebieden zijn opgeleid. Kritische reflectie in de vorm van verbreding in het bestaande curriculum van het rechtswetenschappelijke onderwijs lijkt mij vooralsnog onmogelijk, ondanks dat ik het belang daarvan zie.¹⁴

2.3. Kritische reflectie op het recht: het openbreken van grenzen tussen faculteiten!

Om studenten op te leiden die in staat zijn om kritisch te reflecteren op het positieve recht kan ook anders te werk worden gegaan. Dit vergt wel een ont koppeling van de kritische reflectie en het positieve recht in het curriculum, namelijk door intensiever samen te werken met andere opleidingen en/of faculteiten. Dit kan op twee manieren gebeuren: door het aanbieden van *minors* of het aanbieden van duale of parallelle opleidingen. Wat betreft de eerste optie, is het bijvoorbeeld voor studenten in de Master Strafrecht interessant (en belangrijk) een *minor* 'De psychologie van de getuige' of 'Forensisch opsporingsonderzoek' te kunnen volgen. Ook kunnen bepaalde gespreksvaardigheidencursussen uit de Psychologie opleiding als *minor* worden aangeboden. Idealiter volgen de studenten de vakken van de *minor* zoveel mogelijk in het normale curriculum van de andere opleiding, zodat geen (of zo min mogelijk) aanvullende onderwijslast wordt gecreëerd. Een bijkomend voordeel is dat studenten in contact komen met studenten van een andere opleiding tijdens het onderwijs, en daardoor de verschillende perspectieven van de studenten bediscussieerd kunnen worden. Het *minor*-voorstel heeft als nadeel dat studiepunten in het huidige curriculum moeten worden opgeofferd of dat de Master uit 120 ECTS gaat bestaan. Dat laatste voorstel heeft vervolgens weer invloed op de studieduur en -kosten van de student. De opleiding van de jurist van morgen die meer ruimte krijgt om *minors* bij andere faculteiten te volgen, vergt veel overleg tussen faculteiten en aanpassing van het curriculum binnen de juridische faculteit met consequenties voor de financiën van de student en de faculteiten en de studieduur.

Wat betreft de tweede optie, liggen meerdere samenwerkingen voor de hand: zoals tussen de studies Bedrijfskunde, Arbeids- en organisatiepsychologie en Rechtsgeleerdheid voor studenten die een eigen bedrijf willen opzetten en *runnen* of studenten die manager bij een *multinational* willen worden. Voor studenten die politieke ambities hebben, lijkt een combinatie tussen Rechtsgeleerdheid, Psycho-

logie en Politicologie (en Geschiedenis) interessant. Voor vrijwel alle juridische studenten lijkt een combinatie tussen Rechtsgeleerdheid en Psychologie zinvol. De student verkrijgt dan inzicht in hoe mensen zich *moeten* gedragen, en hoe mensen zich *daadwerkelijk* gedragen en hoe mensen kunnen worden beïnvloed of geholpen zich op een *andere* manier te gedragen. Dit vergt wel dat een compleet nieuwe opleiding wordt ontwikkeld, waarbij in het achterhoofd moet worden gehouden dat een deel van de studenten het civiele effect wil behalen. Ook loopt de student hiermee het risico van alles een beetje en dus eigenlijk helemaal niets te leren. Om dat risico te vermijden, zouden studenten ook kunnen worden geënthousiasmeerd om een tweede studie te volgen, waarbij de faculteiten flexibel met verplichtingen over en weer om moeten gaan.¹⁵

Hoe dan ook, volgens mij is invoering van verbreding noodzakelijk, maar niet eenvoudig te realiseren. Het idee om de docent in het huidige curriculum voor de verbreding te laten zorgen, overtuigt mij niet. Om een student daadwerkelijk kritisch te laten reflecteren, die-

Voor vrijwel alle juridische studenten lijkt een combinatie tussen Rechtsgeleerdheid en Psychologie zinvol

nen volgens mij de grenzen tussen de opleidingen binnen de universiteiten te worden doorbroken. Het moet voor studenten eenvoudiger worden om zelf te kiezen op welke wijze zij kritisch willen reflecteren, door *minors* aan te bieden en het dual of parallel studeren mogelijk te maken of te bevorderen.¹⁶ Pas als de student op meerdere vakgebieden expertise bezit, kan hij kritisch reflecteren en zich boven het niveau van algoritmes tot conflictmanager verheffen.

2.4. Kritische reflectie op het recht: het gebruik van films en TV-series als cursusmateriaal

Vooralsnog moeten 'wij' (de docenten) het doen met het curriculum zoals dat er nu ligt en dat maakt individuele ini-

11. Daarom is het *Bundesgerichtshof* zeer kritisch over het gebruik van de herkenning als de foto van de verdachte aan de media is verstrekt, en verbiedt het de toepassing van meerdere confrontaties. Zie uitgebreid het nog te verschijnen artikel: D.A.G. van Toor, 'The Making a Murderer files: valkuilen bij de toepassing van een confrontatie', *Strafblad* 2017, 2.

12. Het *Bundesgerichtshof* ziet veel strenger toe op de precieze confrontatiemethode dan de Hoge Raad. Zie uitgebreid het nog te verschijnen artikel: D.A.G. van Toor, 'The

Making a Murderer files: valkuilen bij de toepassing van een confrontatie', *Strafblad* 2017, 2.

13. Voor de strafvordering geldt dit zeker niet alleen voor de confrontatiemethode of de getuige, maar voor veel opsporingsmethoden en/of dwangmiddelen – zoals DNA-onderzoek en de pro-justitia rapportage en het rechterlijke beslissen – dat bij uitstek inter-, trans- of multidisciplinair belicht kan worden.

14. Zie bijvoorbeeld mijn kritische beoordeling van de omgang van confrontatiebewijs

in de rechtspraak: D.A.G. van Toor, 'The Making a Murderer files: valkuilen bij de toepassing van een confrontatie', *Strafblad* 2017, 2. Of over de invloed over de invloed van dossiervoorbereiding op oordeelsvorming: D.A.G. van Toor, 'Vooringenomen rechter? Voorbereiding als gevaar voor de waarheidsvinding in strafzaken', *EeR* 2017, 3.

15. Het is namelijk een veel gehoord probleem dat studenten die twee studies volgen, in de knel komen doordat verplichte aspecten van beide studies gelijktijdig

plaatsvinden.

16. Vergelijk N. van Oostrom-Streep, 'A Wounded Deer Leaps Highest', *NJB* 2016/2115, afl. 41, p. 3035. Ippels voorkeur gaat sterk uit naar een algemene, brede bachelor en vervolgens een tweejarige Law School. Zie P. Ippel, 'Brijlant Gesjeesd! Over het mooie van de mislukte jurist', *NJB* 2017/1075, afl. 20, p. 1391-1394.

Een TV-serie als cursusmateriaal spreekt studenten aan en biedt veel informatie waarop direct kan worden gereageerd en gereflecteerd

tiatieven voor studenten onmisbaar – en daarom is het mooi dat Van Klink, De Vries & Bleeker melding maken van individuele initiatieven. Buitencurriculaire activiteiten of *Honours*-programma's zijn uitermate geschikt voor individuele inter- of multidisciplinaire initiatieven. Om als individuele docent al aan de slag te gaan, heb ik zelf een cursus ontwikkeld om de kritische reflectie van studenten te bevorderen waarin een TV-serie centraal staat.¹⁷ (Toegegeven, het initiatief is vooral ontstaan omdat het mij persoonlijk veel plezier oplevert.) Strafrechtelijke TV-series zijn namelijk al decennia enorm populair. De Netflix-serie *Making a Murderer* is de door mij gekozen serie voor een cursus.

In deze docu-serie wordt Steven Avery gevolgd, die verdachte is in twee strafzaken. *Making a Murderer* is in het bijzonder geschikt voor een kritische reflectie op het recht. Ten eerste betreft het een docu-serie: alles dat wordt getoond, is waargebeurd. Hierbij maakt de serie veel gebruik van originele video's van verhoren en zittingen. Ten tweede wordt Avery in de eerste zaak uiteindelijk vrijgelaten, na bijna twintig jaar onterecht te hebben vastgezeten. Ook in de tweede zaak maken de seriemakers duidelijk dat over de schuld van Avery kan worden getwijfeld. In beide strafzaken gaat veel fout – bijvoorbeeld tijdens de confrontatiemethoden, het verhoor van de jeugdige medeverdachte en de ondervraging van de deskundigen. Deze fouten kunnen vanuit verschillende wetenschapsgebieden, zoals de psychologie en de forensische antropologie, worden bediscussieerd, en leveren de student waardevolle inzichten op. Ten derde leert de student ook vanuit rechtsvergelijkend aspect kritischer te kijken naar het Nederlandse straf(proces)recht, bijvoorbeeld over een twee-fasenproces en andere verschillen tussen *common law* en *civil law* systemen. De combinatie van een waargebeurd verhaal met originele beelden in een buitenlands rechtstelsel, een onterechte veroor-

deling en geklungel in het tweede opsporingsonderzoek, maken dat de serie mooie aanknopingspunten biedt voor kritische reflectie.

Andere TV-series,¹⁸ zoals *De Aanklagers*, *The Wire of Suits*, kunnen volgens mij ook dienen als cursusmateriaal. Een TV-serie als cursusmateriaal spreekt studenten aan en biedt veel informatie waarop direct kan worden gereageerd en gereflecteerd. Het nadeel is wel dat de TV-serie de structuur van de cursus bepaalt, en een TV-serie lijkt daarom ongeschikt om cursusmateriaal in bestaande cursussen te vervangen. Toch komen tijdens de cursus heel veel onderwerpen (in minder gestructureerde volgorde) aan bod, voornamelijk omdat studenten zeer betrokken en actief zijn. Omdat in TV-series zaken vaak vanuit meerdere perspectieven worden belicht en dit in een vrije en interactieve manier van lesgeven bevordert, lijkt mij dat beeldmateriaal onderdeel van het toekomstige rechtswetenschappelijk onderwijs op het derde en vierde niveau gaat uitmaken.

3. Afronding

Het inhoudelijke pleidooi voor meer aandacht van kritische reflectie op het positieve recht vanuit andere wetenschapsgebieden kan op mijn steun rekenen, maar de door Van Klink, De Vries & Bleeker voorgestelde vorm – integratie van dit analyseniveau in bestaande cursussen – lijkt mij op dit moment onhaalbaar. Volgens mij dienen de grenzen tussen opleidingen te vervagen, zodat studenten *minors* kunnen volgen of dual of parallel twee programma's kunnen volgen. Deze omzetting zal (heel) veel voeten in de aarde hebben, maar is gezien het beeld van de jurist van morgen onvermijdelijk. Voordat faculteiten hun programma's gaan omvormen, kan al binnen het bestaande curriculum geëxperimenteerd worden door films en series (en die eventueel te laten inleiden door gastdocenten) als cursusmateriaal in te zetten. •

¹⁷. Ik ben graag bereid om hierover met strafrechtdocenten in Nederland van gedachten te wisselen, of als gastdocent op te treden. Contact via:

dave.vantoor@uni-bielefeld.de.

¹⁸. Overigens kan ik me ook voorstellen dat een cursus wordt ontwikkeld, waarin elke week een film wordt bediscussieerd.

Een andere optie, die in Bielefeld al jarenlang wordt gebruikt bij de cursussen over medische ethiek, is het gebruiken van scènes uit bijvoorbeeld *ER*, *Boston Legal* of

Greys Anatomy, als 'incidenten', om daar vervolgens over te discussiëren.